

TEXTILRAJZOLÓ ÉS -MODELLTERVEZŐ ASSZISZTENS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

TEXTILRAJZOLÓ ÉS -MODELLTERVEZŐ ASSZISZTENS

Feladatok és tevékenységek

Divatnak nevezzük az egy-egy korszakra érvényes, és általánosan elfogadott nézeteket, legyen szó kultúráról, külső megjelenésről, életstílusról, étkezési szokásokról, autókról, vagy éppen ruházkodásról. Az emberi ruházkodás történelmi fejlődése elválaszthatatlan a divattól, ezért gyakran azonosítják a kettőt. Az öltözködés divatja minden emberi társadalomban nagyon fontos szerepet kap. Minden kor kialakítja az emberi testről alkotott saját esztétikai ideálját. Ezek a különbségek legszembetűnőbben a női szépségideál változásában figyelhetők meg. A skála a teltkarcsú Rubens-ideáltól a ma kedvelt talán túlságosan is vékony, magas alkatig terjed. A ruházat ennek megfelelően a test egyes részeit hangsúlyozza, vagy éppen elnyomja. A középkor nőideáljait a festők enyhén kitolt hassal jelenítették meg, míg a rokokó idején a túlzottan karcsú derekat hangsúlyozták. A fájdalmas, és egészségtelen viseletnek számító fűző divatjának is csak a XX. században vetettek véget, amikor már jobban tekintetbe vették a test természetes vonalát.

Maga a viselet társadalmi rangot is kifejezhet. Az egyes korok viseleteinek történetében gyakran találkozhatunk a tényleges testmagasság növelésére irányuló törekvésekkel. Az alak vagy a kiterjedés látszólagos megnagyobbításával (pl. abroncs szoknya) többnyire a viselője társadalmi jelentőségét akarták erősíteni. A ruha hossza (pl. a középkori uszály), de a felhasznált anyag mennyisége is kifejezte az illető társadalmi rangját.

Igazi forradalmat jelentett századunk elején a női lábak "lemeztelenítése". Korunk öltözködése egyre több testrészt hagy fedetlenül. De ez a jelenség sem új keletű. Az egyik legrégebb ismert fedetlen testrészábrázolás a krétai kígyós istennő szobrocskáján látható. A görög művészet emlékei is egész sor változatát mutatják a női és férfi testrészeknek, akár fedetlenül is.

Aztán hosszú szünet után a középkorban tűnt fel újra a fedetlenség a burgundi viseletben, ahol a ruha nemcsak a mellet hagyja részben szabadon, hanem a hátat is.

Az életigenlő reneszánsz korában is mélyek voltak a ruhakivágások. Ekkor már testhez álló mellényke is korrigálta az alakot. Ezzel szemben a szigorú spanyol viseletben tilos volt a dekoltázs. Ezt követően a barokk korban hordtak újból mélyen kivágott ruhákat, a kivágás a rokokó viseletben még mélyebb lett. A divat története tehát alighanem egyidős a ruházkodás történetével. Attól a perctől, amikor az ember felfedezte, hogy a ruhadarabok védelmet nyújtanak az időjárás viszontagságai ellen, nem telhetett el hosszú idő addig, amikor elkezdett töprengeni ruhája másik, esztétikai és jelentéshordozó funkcióján is. Az öltözködés a mai napig is olyan eszköz, amellyel önmagunkról és a világról alkotott elképzeléseinknek látható formát tudunk adni.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens feladata öltözködési és lakástextíliák tervezése és kivitelezése. Amikor a textil-, modell-, vagy ruhatervező megrendelést kap egy munkára, először ötleteket gyűjt a tervezés megkezdéséhez. Ennek során beszélget a megrendelővel, meghallgatja kívánásait, igényeit, és pontos méretet vesz. Ruhatervezés során ekkor már körvonalazódik fejében egy terv a használni kívánt anyagokról, színekről, szabásvonalról, ruhahosszról, kiegészítőkről, stb. Ahhoz, hogy valóban egyedi ruhák készülhessenek, figyelnie kell a megrendelő személyiségére, ízlésére, testi adottságaira, stílusára.

A tervező ezután vázlatrajzokat készít, a fejében megszülető ruhaterveket papíron jeleníti meg. Ennél a pontnál lehetséges még egy egyeztetés a megrendelővel melynek során közösen választják ki a legmegfelelőbb ruhatervet. A ruhatervben megadott méretek alapján szabásmintát készít, és méretre szabja a kijelölt anyagot. Ezután kerülhet sor díszítőelemek, festési technikák, színek összeválogatására. A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens számtalan minta, és festési eljárás közül válogathat, és ezeket a ruha különböző készletállapotaiban alkalmazza. Dolgozhat a még feldolgozatlan textíliákkal, festheti kézzel a kiszabott, és keretbe rögzített ruhaanyagot, de díszítheti mintákkal, festéssel a már elkészült ruhát is. A szabás és festés után az anyagot a végleges varrás előtt nagy öltésekkel összeállítja (férceli), előkészíti a próbához. Ekkor alakítja teljesen a megrendelő alakjához, méreteihez a készülő ruhát, meghatározza a végleges formát és ruhahosszt. Csak ezután kerülhet sor a ruha megvarrására, kész formába öntésére. Hasonló eljárással dolgozik, ha a megrendelés lakás vagy egyéb épülettextíliára

érkezik. De ekkor az ötletet maga a belső tér, annak hangulata, kialakítása, már meglévő színei, és stílusa adja.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A textilrajzoló és -modelltervező szakember legfontosabb munkaeszközét a különböző szövetek, textíliák alkotják, ahogy erre szakmájának elnevezése is utal.

Használ gyapjút, selymet, lenvásznat, pamutot, bársonyt, és még számtalan más ruházati alapanyagot. Elmaradhatatlan eszközei a rajzfüzete, ceruzája, valamint a mindig kéznél lévő mérőszalagja, és a tűpárnába szúrt gombostűi.

Fontos munkaeszközei az ollók, tűk, cérnák, mérőléc, és természetesen maga a varrógép. Festési munkálatok során különböző festékeket, színezékeket, vegyszereket és festési segédanyagokat használnak. Jellemző festési eszközei az ecset, festékfuttató pálca, tölcsérek, festékszóró, és a különböző díszítések nyomására használt pecsétnyomók. Ezen kívül használnak még itatóspapírt, sablonokat, festőkereteket. A ruha végleges kialakításához különböző kiegészítők is előkerülnek: gombok, csatok, cipzárak, szegőpántok, válltömések. A ruha elkészítése során használnak vasalót is, a kész ruhák pedig vállfákon lógva várnak a megrendelőkre. A jó szakember folyamatosan forgatja a szakmaterületéhez kapcsolódó szakmai kiadványokat, szaklapokat.

Hol végzi a munkáját?

A modellek készülhetnek kézi, vagy üzemi technikával. A két eljárás alapvetően meghatározza a munkavégzés helyét. Kézműves munka esetén az egyes fázisok tervező, és festőműhelyekben történnek. A műhelyekhez általában kis próbahelyiség kapcsolódik, ahol a megrendelővel való kapcsolattartás történik, itt zajlanak a próbák is. A helyiség elmaradhatatlan elemei a társalgó illetve a próbafülke, és az egész alakos tükör. A műhely általában két helyiségre tagolódik, a festőműhelyre és a varróműhelyre. A festőműhely tartozékai kádak, főzőlapok, festékek, keretek, sablonok, mosótálak és természetesen egy jól megvilágított, nagyméretű asztal.

A varróműhely tartozékai elsősorban a varrógépek, felcsavart szövetek, drapériák, vasalódeszka, és a tervezéshez, szabáshoz szükséges szintén jól megvilágított nagy asztal. A tevékenység helyszínei tehát zárt, jól megvilágított, általában, kisméretű műhelyek. Az üzemi technikával készült ruhák és lakástextíliák esetében általában különválnak a munkafolyamatok. A festés, szabás, összeállítás, varrás munkafolyamatok bármelyike végezhető üzemi technikával. A tervkészítés és anyagválasztás azonban ekkor is a textilrajzoló és -modelltervező asszisztens feladata (akár történhet otthon is), de ebben az esetben a varrodában, vagy textilfestő műhelyben folyamatosan ellenőriznie kell a készülő termék minőségét.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

Munkájukat általában önállóan vagy iparművész irányításával végzik. Dolgozhatnak együtt varrónőkkel, textilfestő üzemek szakembereivel. Kapcsolatot tartanak méteráru kis-, és nagykereskedőkkel, festékgalmazókkal. A varrógépek karbantartása és javítása során műszerészekkel kerülhetnek kapcsolatba. Ne feledkezzünk meg a megrendelőkkel való kapcsolattartásról sem. A textilrajzoló és modelltervező asszisztens szakembernek lehetnek egyéni megrendelői, vagy kaphat megbízásokat üzletházaktól, divatáruboltoktól, viszonteladóktól. Egyedi munkáiból akár divatbemutatót, vagy kiállítást is szervezhetnek. Ilyen esetekben a szakember kapcsolatba kerül modellekkel, modellügynökségek vezetőivel, galériatulajdonosokkal, divat- és művészeti szakemberekkel is.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

Ha a tervezés és kivitelezés folyamata elkülönül, tehát a textilrajzoló és modelltervező asszisztens szakember nem saját kezűleg valósítja meg terveit, tevékenysége nem jár különösebben nagy fizikai megterheléssel. A megrendelések határidejének pontos betartása, minden munkaterületen nehéz, de különösen szorongató az alkotó tevékenységek

esetében, amikor az ötletek többnyire szabályozhatatlanul, legváratlanabb pillanatokban jöhetnek. Ezért a tevékenység inkább szellemileg terhelő.

Kézműves tevékenységnél, amikor a szakember maga is részt vesz a modell elkészítésében, a munka végzése már járhat kisebb- nagyobb fizikai megterheléssel. Például a hajlongások, hosszú ideig tartó guggolás a méretvétel és ruhapróbák során, vagy ilyen lehet a varrógép fölé görnyedve végzett munka, ami megerőltető a hátnak, és a végtagoknak. Fárasztó lehet a festékes kádak töltése, mosása, a festéktől átítatott kelmék mozgatása, csavarása is.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A szakma gyakorlása elsősorban kimerülést okozhat, a változó mennyiségű megrendelés miatt. Ártalomként említhetjük az elektromos varrógép vagy az olló és más vágóeszközök használata során előforduló balesetveszélyt. A vasaló figyelmetlen használata égési sérüléseket okozhat, és tűzveszélyes lehet.

A textilfestés, díszítés során használt festékek, adalékanyagok, és vegyszerek beszínezhetik a bőrt, és különböző bőrirritációkat, allergiát okozhatnak (ami kesztyű használatával elkerülhető).

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép színlátás,
- teljes látótér és térlátás,
- jó tapintás,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata,
- fokozott figyelem,
- együttműködés.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

Nyitottság, odafigyelés, jó megfigyelő képesség, és türelem szükséges a megrendelővel való kapcsolattartáshoz. A tervek elkészítésében az ötletgazdagság, és kezűgyesség segíthet. Az anyagok összeválogatásnál, a festés és díszítés módjának kiválasztásában a jó színlátás, esztétikai érzék segít. A kivitelezés során jut szerephez az aprólékosság, pontosság, igényes munkára való törekvés. A szakmához kapcsolódó fontos tulajdonságok még a jó kommunikációs képesség, közvetlenség, az egyéni látásmód és a folyamatos szakmai önképzés igénye.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

A szakma gyakorlása elképzelhetetlen a rajz tárgy elméleti és gyakorlati anyagának magas színvonalú ismerete nélkül. Szorosan kapcsolódó tárgy még a művészettörténet (ezen belül is a divattörténet, viselettörténet), és a népművészet. A szakma iránt érdeklődőknek ügyesen kell bánniuk a technika órák során használt eszközökkel, kézi szerszámokkal. A használt anyagok összetételének ismeretéhez kedvező a kémia tárgyban való jártasság is.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A sokoldalú tervezni és alkotni szerető emberekhez áll közel ez a szakma, akik képesek folyamatosan újítani, változtatni. Olyan emberek, akik szeretik a kelmek tapintását és számos ötletük támad egy szép anyag láttán. Akiket érdekel a divat világa. Érdeklődnek a művészetek iránt, és szeretik gondolataikat egyedi módon megjeleníteni. Olyan alkotó, tervező emberek, akik szeretnek kísérletezni, különböző módszereket, technikákat kipróbálni. Akik szeretik, ha munkájuknak kézzel fogható, látványos eredménye van. A szakma gyakorlásához elengedhetetlen az önálló munkavégzés. A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens szakember munkája alapvetően az emberekkel való kapcsolattartáson alapszik: tőlük érkeznek a megrendelések, az ő elégedettségük a legfontosabb, legközvetlenebb visszajelzés.

Szakképzés

A textilrajzoló és -modelltervező asszisztens szakképesítés célja olyan szakembereket képezni, akik vizuális képzettséggel, rajzi és művészeti alapismeretekkel rendelkeznek, képesek a textiles divattervezés területén önállóan, kreativitással megoldani szakmai és esztétikai feladatokat.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai érettségi.

Képzési idő

A képzés 60 százalékában gyakorlati oktatás folyik.

A képzés időtartama 2 év.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Általános vizuális alapismeretek; Szakmai elmélet /Viselettörténet, Anyagismeret, Technológiai ismeretek/; Szakmai gyakorlat /Tervezés, Modellszerkesztés, Szabás, varrás/; Gazdasági és jogi ismeretek.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A gyakorlati vizsga két vizsgarészből áll. A jelöltnek önálló vizsgamunkát kell készítenie a ruhatervezés, modellszerkesztés és kivitelezés témakörben, amelyet a szóbeli vizsga előtt 15 nappal kell benyújtani.

Komplex rajz-festés vizsgafeladat, amelyet a vizsgát szervező intézmény határoz meg oly módon, hogy abból mérhető és elbírálható legyen a jelölt felkészültsége és gyakorlati tudása. Szóbeli vizsga tantárgya: Művészettörténet, Szakelmélet: Viselettörténet; Anyagismeret; Technológia.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 52 1812 13

Kapcsolódó foglalkozások

Egyéb művészeti foglalkozások,

Szabó, varrónő, modellkészítő,

Szabász.

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Textilműves,

Modelltervező asszisztens.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.